

BELGIE-BELGIQUE

PB

8900 IEPER I

3/8/36

afgiftekantoor leper

Het was een hete zomer voor journalisten: de 'hot spots' in kaart.

Minister-president Yves Leterme komt VVJ tegemoet.

Opluchting bij Gazet van Antwerpen: Luc Van Loon is weg !

En verder:

Nieuwe reeks: de iconen van de Vlaamse journalistiek. Manu Ruys mag eerst.

Jan Van Rompaey: 'Geld is niet alles'

De Journalist

m a g a z i n e v a n d e V V J

ZE STUREN STEEDS
MEER JOURNALISTEN
WAAR GEEN LOL AAN
TE BELEVEN VALT

ACTUEEL

Vlamingen lezen weer iets meer kranten	4
Scheef bekeken	4
Yves Leterme achter VVJ-bekommernissen	5
AVBB dringt aan op behoud NMBS-vrijkaarten 1ste klas	5
Telefacts-undercoverreportage wekt opschudding	5
Ook publieke figuren hebben recht op privacy	5
Gazet van Antwerpen: de ene Luc gaat...	6
... de andere komt	7
Het TV1-Journaal oppervlakkiger? Wim Willems weerlegt	8

DOSSIER: HOT SPOTS

Het was een hete zomer voor journalisten	9-10-11
Sarah de Jong (INSI): 'Waar blijven de werkgevers?'	12

MENS ACHTER HET NIEUWS

Jan Van Rompaey: zwijgen na 37 jaar praten	13
--	----

BOEKEN

14

RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK

Mogen media het adres van illegale websites vermelden?	15
--	----

ICONEN VAN DE VLAAMSE JOURNALISTIEK

Nieuwe reeks! Manu Ruys bijt de spits af	16-17
--	-------

DE DEADLINE VOORBIJ

Mark Vlaeminck over de Roze Genietersbon	18
--	----

ONDER EMBARGO

19

Het was een beklijvende zomer, en daar zat ook de overvloed aan sportevenementen voor veel tussen. Op de achtercover van dit nummer een prachtbeeld dat Eric Lalmand en Jimmy Bolcina (PhotoNews) van de Olympische Spelen in Athene hebben meegebracht. Kim Gevaert is er volop bezig een finaleplaats voor de 200 meter te veroveren. Dank u wel, sportredacties, u weze een rustgevend najaar toegewenst! (Foto Eric Lalmand-Jimmy Bolcina/PhotoNews)

Journalist

MAGAZINE VAN DE
VLAAMSE VERENIGING VAN
BEROEPSJOURNALISTEN (VVJ)

COÖRDINATIE

Pol DELTOUR
pol.deltour@journalist.be
Luc STANDAERT

VASTE MEDEWERKERS

Jan BACKX
Kim DUCHATEAU
Marleen SLUYDTS
Johan VAN CUTSEM
Luc VANHEERENTALS
Mark VLAEMINCK
Photo News

REDACTIESECRETARIAAT EN ABONNEMENTEN

Résidence Palace
Blok C - Lokaal 2232
Wetstraat 155 - 1040 Brussel
Tel. 02/235.22.70
Fax 02/235.22.72
info@journalist.be
www.journalist.be

ABONNEMENTEN

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

PUBLICITEITSREGIE

Laurent COPPENS
laurentcoppens@tiscali.be

LAYOUT EN DRUK

Drukkerij Deman NV
Nijverheidslaan 5
8970 Poperinge
Tel. 057/33 67 21
Fax 057/33 40 18

Van de redactie

GEGIJZELD

Marc Van de Looverbosch

Het lot van de twee gegijzelde Franse journalisten in Irak grijpt naar de keel. Twee collega's die hun (gevaarlijke) werk doen en zonder het te willen voor een politieke kar worden gespannen. De kar van extremisten die de Franse regering onder druk willen zetten. Maar ook de kar van Franse politici die zich uitsloven om hen vrij te krijgen. Twee gewone mensen als speelbal van de internationale politiek.

Het zijn helaas niet de enigen. Hoeveel collega's zijn intussen al niet gedood of gewond door de oorlog in Irak en alle conflicten die daarmee samenhangen? Om maar te zwijgen over de omstandigheden waarin ze moeten werken. Persvrijheid en macht, waar ook ter wereld, gaan duidelijk niet samen. Zelfs niet in een van de grootste democratieën ter wereld, de Verenigde Staten. Hoe de pers daar verslag uitbrengt over Irak, de moslims of de Amerikaanse presidentsverkiezingen staat vaak ver van onpartijdigheid of objectiviteit.

Het gijzelingsdrama in Beslan leert ons dat die andere grootmacht, Rusland, na jaren van dictatuur, nog altijd niet weet hoe een democratie omgaat met informatie. Mogelijk zullen we nooit te weten komen wat er precies gebeurd is in de school en hoe het leger de zaak heeft "opgelost". President Poetin doet zijn reputatie van verlicht despoot alle eer aan.

We vragen ons af waarom de Europese Unie niet krachtiger protesteert tegen dit volkomen gebrek aan openheid en informatie. Zou het dan toch waar zijn dat alle machthebbers schrik hebben van een vrije pers, een al te vrije pers? Die zich tegen hen kan keren omdat ze op zoek gaat naar de waarheid.

In eigen land hebben we daar – op enkele incidenten na – gelukkig niet te veel last van. Maar persvrijheid is geen vanzelfsprekendheid. De bittere voorbeelden uit het buitenland bewijzen dat. Het relatieve comfort dat we hier genieten mag ons niet in slaap wiegen. De wereld heeft het recht om te weten hoe de wereld in mekaar zit.

Foto: Johan Van Cutsem

VLAMINGEN LEZEN WEER IETS MEER KRANTEN

Het Laatste Nieuws rondt magische kaap van 1 miljoen lezers

Pol Deltour

2.924.000 Vlamingen lazen het afgelopen jaar een betaalde krant, dat is 0,6 procent meer dan het jaar voordien. Met de gratis krant Metro erbij, die een winst van liefst 25 procent of 44.000 lezers boekte, rondde de Vlaamse dagbladers in 2004 opnieuw de kaap van 3 miljoen lezers.

Dat blijkt uit de jaarlijkse CIM-enquête naar het lezersbereik van de kranten. De cijfers slaan op de periode tussen mei 2003 en april 2004. De CIM-leescijfers verschillen van de oplagecijfers, omdat een verkochte krant steeds door meerdere lezershanden gaat. Het leesbereik is bepalend voor de tarieven die de kranten kunnen aanrekenen aan hun adverteerders.

Het Laatste Nieuws rondt de magische kaap van 1 miljoen lezers. Met een stijging van 8 procent haalt ze nu 1.064.000 lezers precies. Het Nieuwsblad/De Gentenaar bereikt 750.000 Vlamingen, een daling van 2,8 procent. De andere populaire VUM-krant Het Volk maakt dat verlies enigszins goed met een stijging van 1,2 procent tot 326.000. Het Nieuwsblad en Het Volk bereiken samen dus 1.076.000 lezers.

Gazet van Antwerpen gaat licht vooruit, en haalt een bereik van 432.000. Het Belang van Limburg, dat andere Concentra-product, daalt lichtjes en boekt 368.000 lezers.

In het segment van de kwaliteitskranten blijft De Standaard met een groei van 10 procent veruit de grootste: 298.000 lezers. Ook De Morgen gaat vooruit, met 8 procent, en bereikt nu 243.000 mensen. De Tijd verloor ruim 11 procent, en blijft steken op 114.000 lezers.

Voortgaande op de CIM-enquête blijft de VUM (DS, HN, HV) de grootste krantenuitgever in Vlaanderen, op de voet gevolgd door De Persgroep (HLN, DM).

Aan Franstalige kant zakt het totale lezersbereik met 2,8 procent tot 1.613.000. Le Soir (-6,2 pct.) en La Dernière Heure (-5,9 pct.) boeken verlies; La Libre Belgique (+ 5,9 pct.), Sud Presse (+ 5 pct.) en de Vers l'Avenir-kranten (+ 4 pct.) gaan vooruit.

In heel het land lazen volgens de CIM-enquête 4.469.000 mensen een krant in 2003/2004, wat 0,7 pct. minder is dan in de periode 2002/2003.

s c h e e f b e k e k e n

« De aanhoudende kritische berichtgeving over de fiscale amnestie. »

De persverantwoordelijke van minister van Financiën Didier Reynders (PRL), met de reden waarom de minister voorlopig een interview weigerde aan De Standaard (DS 9.09.2004)

« We moeten onderkoeld reageren en de situatie rustig bekijken naar aanleiding van deze anecdoten. »

Federaal minister van Mobiliteit Renaat Landuyt (SPA) in een reactie op de VTM-journalist die undercover de veiligheid op Zaventem op de proef stelde (De Standaard 8.09.2004)

« Ik zal jullie nu eens een vraag stellen: hoe wisten jullie dat het doopsel hier vandaag plaats vond? »

Prins Laurent tegen een VTM-cameraploeg die hem stond op te wachten na de doop van zijn dochtertje, prinses Louise, op 4 september jl. (geciteerd in De Morgen van 6.09.2004)

« Normaal doen de zenders hun uiterste best om de cijfers op te smukken in hun voordeel. Nu zijn we terechtgekomen in de merkwaardige situatie dat de VRT zijn winst probeert te minimaliseren en de VMMa zijn pijnlijke achteruitgang nog extra beklemtoont. »

Jaak Vandyck over de kijkcijfers voor Sporza/VRT (Gazet van Antwerpen 5.08.2004)

« Als we opnieuw de frisse, positieve familiezender willen worden, dan kunnen wij het toch niet maken om niet thuis te geven op de avond dat de ganse familie voor de buis zit. »

VTM-programmadirecteur Jan Verheyen over de programmatie van VTM op zondagavond

« De pax media is dood en begraven, maar ik heb niet de mogelijkheden om de grote verzoening tot stand te brengen. »

Geert Bourgeois (N-VA), minister van Media in de Vlaamse Regering (Knack 25.08.2004)

« Ik denk vaak dat door de tv het sociaal contact enorm is afgenomen. Maar gisteren heeft de openbare omroep bij mij echt bewezen dat hij ook mensen kan bijeenbrengen en het goede in de mens kan vrijmaken. »

Vlaams minister van Cultuur Bert Anciaux (Spirit) op zijn weblog over het nieuwe VRT-programma Fata Morgana

« Sommige dagbladen behandelen bijna alleen VTM en VRT. We proberen daar slim mee om te gaan. Zo kiezen we presentatoren in functie van het geschreven medium waarin ze aan bod kunnen komen. Het spreekt voor zich dat Roos Van Acker meer kans maakt op een cover in Humo, en dat Ilse De Meulemeester meer kans maakt bij Dag Allemaal. »

Patrick Tillieux, gedelegeerd bestuurder van VT4 en Vijftv (De Tijd 6.09.2004)

« We wilden enkel de aandacht vestigen op ons tijdschrift. Misschien zijn we te naïef geweest, maar nooit hebben we de link gelegd met pedofiele praktijken. Zelfs shockeren lag niet in onze bedoeling. »

Karin Bodegom, hoofdredactrice van Goed Gevoel, ter verdediging van een advertentie voor haar blad waarin een baby met string werd afgebeeld

« Het laatste anderhalf jaar was de VRT dag na dag marktleider, maar we komen stilaan dichter en dichter. »

VTM-nieuwshoofdredacteur Stef Wauters (Gazet Van Antwerpen 10.09.2004)

Memorandum VVJ positief onthaald

Meerdere op 13 juni jl. verkozen parlementsleden hebben laten weten het Memorandum van de VVJ goed te hebben ontvangen en er de gepaste aandacht te zullen aan besteden. In haar Memorandum vroeg de VVJ meer aandacht voor de bezetting en onafhankelijkheid van de redacties en het sociaal statuut en de (na)vorming van de journalist (zie DJ nr. 72).

De meest bemoedigende reactie kwam van Vlaams minister-president Yves Leterme (CD&V). "Ik deel uw bekommernis over goede en correcte arbeidsomstandigheden als voorwaarde voor een kwaliteitsvolle journalistiek ten volle", schrijft hij in een brief van 19 juli aan de VVJ. "Kwaliteitsvolle journalistiek is op zijn beurt cruciaal voor de goede en open werking van de democratie."

De minister-president geeft toe dat het luik 'media' in het Vlaamse regeerakkoord vooral is toegespitst op de audiovisuele media. "Niettemin zullen we in de loop van de legislatuur ook een oplossing trachten uit te werken voor de complexe problemen waaraan u refereert. Met ruimte voor zelfregulering waar mogelijk en een duidelijk overheidsingrijpen waar nodig. De koppeling van de steunmaatregelen aan specifieke voorwaarden die verband houden met het statuut van de journalist en het opleggen van performantievoorwaarden horen daarbij."

Yves Leterme zal het hele mediadossier nauwgezet opvolgen samen met de minister van Media, Geert Bourgeois (N-VA), en minister van Werk, Onderwijs en Vorming Frank Vandenbroucke (sp.a). (PD)

AVBB blijft aandringen op behoud NMBS-vrijkaart 1ste klas

De AVBB heeft er in een brief aan NMBS-topman Karel Vinck opnieuw op aangedrongen

om vanaf Nieuwjaar te kunnen blijven beschikken over vrijkaarten 1ste klas voor de beroepsjournalisten die 15 jaar lid zijn van de beroepsunie. Ook de voogdijministers Johan Vande Lanotte en Renaat Landuyt, bevoegd voor respectievelijk Overheidsbedrijven en Mobiliteit, kregen een brief.

Sinds 1 februari jl. kunnen alle beroepsjournalisten, stagiairs inbegrepen, op vertoon van de perskaart gratis treinen in 2de klas. Tot dan toe beliep het prijsvoordeel slechts 75 procent. Daar-
tegenover stond de afschaffing van de

vrijkaart 1ste klas voor de ongeveer 800 oudere beroepsjournalisten met 15 jaar lidanciënniteit bij de AVBB.

De AVBB wijst erop dat sporen in 1ste klas de beroepsjournalisten merkelijk beter toelaat om professionele activiteiten uit te oefenen zoals het gebruik maken van een portable, communiceren via GSM en het doornemen van kranten.

Tegelijk werd ook bij de Brusselse streekvervoermaatschappij MIVB nog eens aangedrongen op vrijkaarten voor beroepsjournalisten. De Lijn en sinds kort ook het Waalse TEC verstrekken dat voordeel al.

Nog dit: voor de autoloze zondag in Brussel, op 19 september jl., verkreeg de AVBB een collectieve vrijstelling voor journalisten. Dat betekent dat beroepsjournalisten met een autopersplaat voortaan toch met voertuig de baan op mogen op autoloze zondagen in de hoofdstad. (PD)

Telefacts-undercoverreportage wekt opschudding

Een VTM/Telefacts-reportage over de onveiligheid op de Belgische luchthavens heeft heel wat gemoederen verhit. Journalist Tim Verheyden slaagde erin zich met een vals curriculum vitae te laten aanwerven door de veiligheidsfirma Securair en lukte er op zeker ogenblik zelfs in een vals bompakket aan boord van een Amerikaans lijnvliegtuig te smokkelen.

Luchthavenuitbater BIAC laakt het "sensationalisme" van VTM, maar Telefacts-hoofdredacteur Bart De Poot gaat voor de reportage door het vuur. Zowel BIAC als American Airlines is hoe dan ook met een onderzoek naar de (on)veiligheid in de eigen rangen begonnen. Een verscherping van de veiligheidsmaatregelen valt niet uit te sluiten – te hopen valt alleen dat dit nu ook de journalisten niet te hard treft... (PD)

Nieuwsgaring over publieke figuren moet privacy ontzien

Slecht nieuws voor paparazzi: het Europese Hof voor de Mensenrechten kapitelde enkele Duitse magazines die foto's afdrukten van prinses Caroline van Monaco in enkele privé-situaties.

Het moge hen een troost zijn dat drie Franse journalisten die foto's maakten van de stervende prinses Diana, in de nacht van 31 augustus 1997 in Parijs, door het Parijse hof van beroep zijn vrijgesproken. (PD)

LUC VAN LOON VAN GVA NAAR HLN

Pol Deltour

Opgelucht. Anders kan je de sfeer op de redactie van *Gazet van Antwerpen* moeilijk beschrijven, nu de directie er hoofdredacteur Luc Van Loon de laan heeft uitgestuurd. Het *Laatste Nieuws* haalde Van Loon onmiddellijk binnen als adjunct-hoofdredacteur.

Zelf gewaagt Van Loon (62) van politieke druk bij zijn ontslag. Met name sp.a-voorzitter Steve Stevaert zou sinds geruime tijd bij de *Concentra*-top in Hasselt hebben aangedrongen op een koerswijziging bij de *Gazet*. Vooral de vernietigende berichtgeving rond de Visa-kaartenaffaire deed de sp.a sidderen en beven. Van Loon zegt over documenten te beschikken die zijn stelling bewijzen. "Maar aangezien dat bedrijfsdocumenten zijn riskeer ik strafrechtelijk te worden ver-

volgd bij verspreiding", voegt hij eraan toe. "Bovendien is het duidelijk dat de contacten tussen politiek en directie doorgaans een informeel en mondeling karakter hebben gehad."

Op de redactievloer van de *Concentra*-kranten klinkt een heel ander verhaal. Natuurlijk had de sp.a-top het moeilijk met de politieke koers van de *Gazet*. Dat partijvoorzitter Stevaert zich daarbij minstens een keer te ver heeft laten gaan, is voor iedereen ook duidelijk. Maar of dit nu bepalend was voor de houding van de *Concentra*-top, wordt ernstig betwijfeld. "Van Loon heeft zijn ontslag in de eerste plaats te wijten aan zichzelf", zeggen insiders in koor. "Hij was zichzelf al een tijdje aan het overleven bij GvA; iedereen vond uiteindelijk dat hij beter kon gaan, want de *Gazet* heeft dringend nood aan vernieuwing en verjonging."

Tegen de zeldzame intimi die hij in de journalistieke wereld

Luc Van Loon

heeft wil Luc Van Loon wel eens kwijt dat hij gelooft in 'het conflictmodel' om een redactie te leiden. De lijdende voorwerpen van dat beleid spreken eerder van een terreurregime. Meerdere journalisten die om vaak onnaspeurbare redenen zijn ongenoegen hadden opgewekt, sloeg Van Loon, met het schuim soms letterlijk op de lippen, voor de hele redactie verbaal tot moes. Zijn 'managementstijl' botste uiteindelijk ook frontaal met de *Concentra*-top in de persoon van Willy Lenaers en Marc Vangeel.

Van Loon heeft een merkwaardig carrièreverloop achter de rug. Hij begon in 1965 als sportjournalist bij *Het Nieuwsblad*, en belandde na het faillissement van *De Standaard* op de sportredactie van *Het Belang van Limburg*. Daar werd hij 1985 hoofdredacteur. In

1990 werd hij er ontslagen nadat hij zich iets te veel met directiezaken had bemoeid. Hij keerde terug naar wat intussen de VUM-groep was, en bleef daar tot 1996 chef van de Antwerpse redactie. Bij de fusie tussen *Gazet van Antwerpen* en *Het Belang van Limburg* stapte hij terug over naar *Concentra*. Daar werd hij eerst hoofdredacteur van GvA, na twee jaar werd dat directeur van beide redacties. Het werd al snel duidelijk waarom *Concentra* Van Loon terug binnenhaalde. Op de redactie van GvA moest een sociaal bloedbad worden aangericht. In enkele weken tijd gingen meer dan dertig journalisten de deur uit, langs de achterpoort werd intussen een legertje schijnzelfstandigen binnen gehaald (zie artikel hieronder).

Met zijn recente overstap naar *De Persgroep* maakt Van Loon de cirkel rond. Bij *Het Laatste Nieuws* vindt hij de hoofdredacteuren Paul Daenen en Jaak Smeets terug die hij inder tijd zelf nog aangeworven heeft bij *Het Belang van Limburg*.

RSZ regulariseert schijnzelfstandigen GvA voor periode 2000-2001

In de periode 2000-2001 hebben meerdere tientallen journalisten als schijnzelfstandige voor NV *De Vliet* gewerkt. Dat heeft de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) begin augustus met een brief aan de betrokken journalisten zelf laten weten. De RSZ gaat nu over tot de ambtshalve aangifte van de prestaties en inkomsten van de betrokken journalisten in het stelsel van de sociale zekerheid voor werknemers. Voor de RSZ is het duidelijk dat vele journalisten die in de jaren 2000 en 2001 formeel als freelancer werkten voor *Gazet van Antwerpen*, in feite prestaties leverden onder gezag en toezicht van de werkgever. Dat betekent dat ze al die jaren recht hadden op een arbeidsovereenkomst en het bijhorende sociaal statuut van werknemer. Voor de jaren voorheen was de Sociale Inspectie van de FOD Sociale Zaken al tot een identieke conclusie gekomen.

De regularisering komt er om te beginnen op neer dat de betrokken journalisten de sociale bijdragen die ze als zelfstandige betaalden kunnen terugvorderen van het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen (RSVZ). Voor de sociale bijdragen die ze als werknemer hadden moeten betalen is *De Vliet/Concentra*, en zij alleen, verantwoordelijk.

Concentra weerlegt evenwel de stelling van de RSZ, en heeft de zaak voor de arbeidsrechtbank gebracht. Zolang blijft het wachten op de definitieve afwikkeling van dit dossier. (PD)

METRO-MAN LUC RADEMAKERS ZET GVA OP NIEUWE SPOREN

Jan Backx

Wij dachten dat doctors in de filosofie figuren zijn die in een tot contemplatie stemmende omgeving graag op zoek gaan naar de zeven verschillen tussen, pakweg, Hegel en Kant. Niets daarvan bij Luc Rademakers (41). Hij nestelde zich begin augustus enthousiast in de commandostoel van de GvA-redactie die nog volop nazindert van het coup de théâtre-vertrek van haar vorige chef. Het is voor Rademakers geen benji-sprong in het onbekende. In 2000 zette hij al mee de succesrijke treinkrant Metro op de rails. Hij was er de eerste hoofdredacteur.

In zijn bureau op de Antwerpse Linkeroever kijkt een niet te veronachtzamen gekruisigde Christus schuin naar de bontgekleurde en ingelijste pagina één van de GvA-Kuifjeskrant. Luc Rademakers heeft op het eerste gezicht wel iets van de met goede bedoelingen doordesemde held van Hergé. Tenger, correct, zakelijk, vlekkeloos articulerend; enfin allerminst het gespierde kapitein Haddock-type, dat wellicht meer aansloot bij zijn voorganger.

Vertel eens iets over je roots...

"Ik werd geboren in Hasselt. Vader werkte bij Financiën. Er was thuis dus helemaal geen krantentraditie. Wél de dagelijkse aanwezigheid van twee kranten: een Franstalige én Het Belang.

Mijn jeugd jaren zaten nogal complex in mekaar. Studeren heb ik altijd gekoppeld aan werken. Ik woonde in Gent, werkte als ambtenaar op de ombudsdienst van minister van Gehandicaptenbeleid Wivina De Meester en tegelijk studeerde ik filosofie aan de VUB. Ik ging wel hoogst zelden naar een cursus."

Was er toen al een journalistieke microbe?

"Jawel! Ik maakte recensies over hedendaagse kunst en sleet die aan bladen als Metropolis M en De Limburger. Op artistiek vlak heb ik me overigens altijd aangetrokken gevoeld tot de avant-garde van de jaren 1920-'30, Bauhaus, weet je wel. Ik schreef ook over literatuur en om zo ongestoord mogelijk te kunnen verder werken, opteerde ik voor burgerdienst. De job die me daar te beurt viel paste prima: meewerken aan de informatisering van de universiteitsbibliotheek van het LUC, in Diepenbeek.

Via een achterpoortje geraakte ik als freelancer binnen bij Het Belang van Limburg en stortte me daar op voetbal, amateur- en profwielrennen. Ik deed er zowat alles, cultuur inclusief, maar nooit de puur regionale berichtgeving. Na het

(Foto Nick Hannes)

Luc Rademakers: 'Eigenlijk zou ik Stevaert toch eens moeten ontmoeten.'

vallen van 'de muur' maakte ik rond dat thema nogal wat buitenlandse reportages. Na een hele poos als vast redacteur bij Het Belang volgde de uitdaging van de treinkrant Metro. Een gat in de markt, dat we succesrijk hebben gedicht."

Je maakte ook nog een doctoraat over 'De filosofie van de vrije tijd'.

"Ik beschouwde het maken van dat doctoraat als een nuttige hersengymnastiek. Ik heb er zeven jaar aan gewerkt. In die periode waren er veel nachten dat ik aan vier uur-tjes slaap genoeg had. Drie jaar later vond ik dan een Nederlandse uitgever die het een aantrekkelijk thema vond, en zo is het ook nog in boekvorm verschenen."

Gruwt een mens met jouw bagage niet van het opgeklopte BV-nieuws, de spelletjes? Je lijkt me eerder het

type dat afstemt op ARTE...

"Helemaal niet! Kijk eens, het aanbod van wat er in de wereld gebeurt is nooit zo divers geweest. Een goeie krant maken is zoiets als een goed café runnen. Daar verwacht je toch ook niet één maar verschillende soorten bieren."

Over cafébazen gesproken: hoe sta je tegenover de geruchten dat ene Steve Stevaert Gazet van Antwerpen een wat rodere koers wil zien varen en dat je daarom het roer in handen gekregen hebt?

"Er gaan allerlei totaal ongegronde verhaaltjes, wat spijtig is. Eigenlijk zou ik die Stevaert toch eens moeten ontmoeten..."

Je voorganger, Luc Van Loon, is met open armen binnen gehaald bij concurrent Het Laatste Nieuws.

"Ik ben niet het type dat verkrampt uit het raam tuurt om te observeren wat de concurrentie uitspookt. Ik concentreer me liever op mijn opdracht: een eigen krant maken, die verkoopt.

We gaan rustig, met kleine ingrepen de krant verbeteren. Zo gaan alle edities één pagina 'Antwerpen' extra krijgen. Wij willen dé referentiekraant voor deze toch zo belangrijke Vlaamse stad zijn. En met een dagelijkse dubbele opiniebladzijde gaan we een hechtere band met de lezers smeden."

Is er nog leven voor Luc Rademakers buiten de krant ?

"Beslist! Vooral gezinsleven dan, dat ook al druk is. Mijn van huize uit Franstalige vrouw studeerde eveneens filosofie en is nu venoot van een management consulting bureau. Tel daar ook nog twee zoontjes bij, van tien en acht."

TV1-JOURNAAL OPPERVLAKKERIG?

Luc Vanheerentals

Redactiechef Wim Willems spreekt Leuvense communicatiewetenschapster tegen

Een recente Leuvense licentiaatsthesis van communicatiestudente Patricia Nelissen suggereert dat het journaal op TV1 de voorbije jaren oppervlakkiger geworden is en ook minder aandacht zou besteden aan politieke items. 'Softe' items en misdaadnieuws daarentegen komen meer aan bod. Wim Willems, chef redactie van het TV1-journaal spreekt deze conclusies tegen. Het Journaal heeft volgens hem in de afgelopen jaren vooral de kracht van het televisiemedium beter uitgespeeld. Met de aanpassingen is echter niet de minste toegeving gedaan op het vlak van deskundigheid, betrouwbaarheid en onafhankelijkheid.

Communicatiewetenschapster Nelissen bekeek voor de jaren 1987, 1989, 1994, 1996, 1997 en 2002 telkens een week het TV1-journaal van 19 uur. Dat was niet toevallig telkens kort nadat dit Journaal een 'facelift' had ondergaan. Dat het nieuws oppervlakkiger werd leidt ze af uit het feit dat de duur van een nieuwsitem in 2002 met 86 seconden significant korter was dan voorheen. Het aantal politieke items bleef in de bestudeerde periode vrij stabiel, en schommelde tussen 19 en 23 per week.

Maar sinds 2002 neemt politiek nog slechts 15,6 procent van de journaalduur voor zijn rekening, terwijl dit in de periode voordien 24,6 procent was. Softnews, binnenlandse items en misdaadnieuws daarentegen zitten duidelijk in de lift.

Volgens Wim Willems valt de kritiek te relativiseren. "Ondanks het stijgend aantal behandelde items, slaagt het TV1-journaal er toch in meer diepgang te realiseren", zegt hij. "Door de introductie van kortere formats voor nieuwsonderwerpen die geen behandeling vergen van 1 a 2 minuten, hebben we ruimte vrijgemaakt om op bepaalde andere items veel dieper in te gaan. Belangrijke nieuwsfeiten worden nu regelmatig vanuit diverse aspecten in aparte items geanalyseerd, waardoor geregeld een totaal nieuwsblok van 10 minuten ontstaat. We werken nu ook vaker met journalisten of specialisten die feiten uitleggen en in een verband plaatsen. En ook in de buitenlandse berichtgeving wordt zwaar geïnvesteerd zodat we zelf mensen naar het buitenland kunnen sturen."

Softnews

Willems ontkent verder dat het Journaal minder politiek zou brengen dan vroeger. "De aanpak is wel verschillend. In het verleden trokken we met een micro naar een minister en lieten hem zijn ding doen. Thans proberen we met 'cases' duidelijk te maken hoe zijn beleid ingrijpt in het dagelijkse leven van de mensen. We zijn wel terughoudender geworden wat intern politiek gekissebis betreft, maar in het algemeen is het absoluut geen optie om minder politiek nieuws aan te snijden. Wel, en dat is ook dit jaar weer sterk benadrukt, moet dit nog beter gekaderd worden en nog bevattelijker worden gemaakt. De verhalen moeten nog dichter aansluiten bij de leefwereld van de mensen."

De VRT-redactiechef vraagt zich overigens af wat er precies onder 'softnews' wordt verstaan. "In een recente studie stelt men softnews gelijk met alles wat geen politiek en economisch nieuws is. De ramp van Gellingen is voor mij echter geen softnews, netzomin als een verkeersongeval op de Brusselse ring dat het hele land in een verkeersknoop draait. En van 'softnews' is er evenmin sprake als wij beleidsbeslissingen trachten te vertalen naar de leefwereld van mensen." Dat misdaadnieuws sinds de zaak-Dutroux in 1996 meer aan bod komt is volgens Willems de logica zelve. "De gevoeligheid voor deze problematiek in de Belgische samenleving is nu eenmaal de hoogte ingegaan."

Willems ziet nog een parallel tussen de evolutie van het TV-journaal in het afgelopen decennium en wat er in dezelfde periode in de geschreven pers is gebeurd. "Zelfs kwaliteitskranten hebben kleurenfoto's geïntroduceerd en brengen op hun voorpagina artikelen met een zekere human interest. Van onze kant zijn we meer bewust geworden van de sterktes en zwaktes van het televisiemedium en willen we daar meer op inspelen. De voorbije jaren is op diverse manieren heel sterk aan de vorm en aan de bevattelijkheid van de inhoud gewerkt. De sterke troeven van het VRT-nieuws blijven echter de betrouwbaarheid, degelijkheid en onafhankelijkheid en daarin willen we absoluut blijven investeren."

Aanhangers van de Iraanse oppositie betogen medio september in Brussel: softnews of politiek ?

(Foto Raphael Demare/PhotoNews)

Dossier: Hot Spots

Met begin september reeds een tachtigtal gedode journalisten geteld, dreigt 2004 een droevig recordjaar te worden voor de persvrijheid in grote delen van de wereld. Belangrijkste 'hot spot' is vanzelfsprekend Irak, waar sinds het begin van de oorlog intussen meer dan vijftig verslaggevers zijn geveld. Of straks ook de in augustus ontvoerde Franse reporters Christian Chesnot en Georges Malbrunot aan die lijst moeten worden toegevoegd, is een vraag die de hele wereld in de ban houdt. De Irakoerlog dreigt te doen vergeten dat het ook in andere gebieden op de wereldbol een hete zomer is geweest, met geweldplegingen, intimidaties en andere censuur-ingrepen tegen journalisten. Naar Indonesië, de Filippijnen, Nepal en Israël bij voorbeeld ga je momenteel best niet om eens rustig uit te waaien. En ook in Rusland of de Kaukasus reken je maar beter niet op een gezellig onthaal. In dit Dossier een overzicht van de recente situatie per risicoland. En verder een globale analyse van Sarah de Jong, als INSI-stafmedewerkster een meer dan bevoorrecht waarneemster.

DE ZOMER WAS HEET

Rik Martens, Marleen Sluydts

Afghanistan.

Ook al is Afghanistan de laatste tijd enigszins uit het nieuws verdwenen, de regio is nog steeds zeer onveilig voor journalisten. Vooral met het oog op de nakende verkiezingen worden er problemen verwacht. Enkel in Kabul is het min of meer veilig, in alle regio's daarbuiten kan je het slachtoffer worden van overvallen en aanslagen. Het gaat hier ook om een extreem Islamitisch land waarbij vooral Westerse vrouwelijke journalistes dikwijls het slachtoffer zijn van seksueel onaangepast gedrag.

Bangladesh.

Op 13 juli jl. vonden 22 journalisten doodsbedreigingen in hun brievenbus en op 22 augustus werd Kamal Hossain, correspondent voor Ajker Kagoj gedood, hij schreef vooral over de plaatselijke criminaliteit.

Brazilië.

Op 11 juli werd de eigenaar van het radiostation Criativa FM vermoord vlakbij zijn huis. Hij had al twee eerdere aanslagen overleefd en had verschillende doodsbedreigingen ontvangen. Hij was gekend voor zijn kritiek op lokale politici en zakenlui. Desondanks is Brazilië van deze lijst een van de minst gevaarlijke landen voor journalisten.

Cambodja.

Het grensgebied tussen Cambodja, Thailand en Vietnam is

allesbehalve een aanrader voor journalisten, de veiligheid kan er niet gewaarborgd worden.

Colombia.

Is op dit ogenblik één van de meest gevaarlijke regio's ter wereld. Gewelddadige acties van de verschillende groeperingen zijn er schering en inslag. Rond de grote steden komen soms willekeurige bombardementen voor en ontvoering voor losgeld is geen zeldzaamheid. Daar worden journalisten niet van gespaard.

DR Congo.

De oorlog woedt hier nog steeds en ook landmijnen vormen een serieuze dreiging. Af en toe flakkeren er conflicten op met journalisten, waarna het terug wat kalmer wordt. Vooral de grensstreek tussen Congo, Rwanda en Burundi is zeer riskant.

Eritrea.

Op 9 september jl. werd de laatste buitenlandse correspondent weggestuurd. De eigen onafhankelijke pers

werd reeds drie jaar geleden gebannen en 17 journalisten worden nog steeds gevangen gehouden. Al drie jaar op rij geldt Eritrea als één van de tien slechtste plaatsen om journalist te zijn. Omdat er geen persvrijheid meer is, is er overigens geen absolute duidelijkheid over de toestand in dit Oost-Afrikaanse land.

Dossier: Hot Spots

Filippijnen.

Een zeer onveilige regio, vooral voor Filippijnse journalisten. Tijdens de voorbije zomer werden op korte tijd 5 journalisten gedood. Niemand werd hiervoor gearresteerd, maar de regering besliste wel dat de reporters voortaan gewapend mogen rondlopen en politiebegeleiding kunnen vragen. INSI meent dat deze maatregel juist levensgevaarlijk is en een slecht voorbeeld vormt voor andere landen. De Filippijnse overheid ontkent wel dat het land voor journalisten zo gevaarlijk zou zijn, maar geeft met deze maatregel toch duidelijk toe dat de veiligheid van de journalisten niet langer gewaarborgd kan worden.

Guatemala.

Op 1 september werd een groep journalisten aangevallen door de nationale politie omdat ze probeerden een gewelddadige uitwijzing van boeren te filmen. Niettemin een van de minder gevaarlijke landen uit deze lijst.

Haiti.

Vooraf in de lente vielen hier veel slachtoffers onder journalisten en mediapersoneel, maar ook nu nog is het een roerig gebied. Er zijn ook geen veiligheidszones meer en de criminaliteitsgraad is er erg hoog.

Indië.

Geen noemenswaardige incidenten de laatste maanden maar het blijft er erg gevaarlijk vertoeven als reporter.

Indonesië.

Geldt nog steeds als één van de gevaarlijkste gebieden van het moment. Sommige plaatsen zijn verboden voor journalisten en zoals in de meeste landen uit deze lijst is het opletten voor landmijnen. Internationale journalisten ondervinden echter weinig moeilijkheden.

Irak.

Voorlopig nog steeds veruit de meest gevaarlijke regio voor journalisten. In Irak zijn er ongeveer 1.800 journalisten, ontzettend veel voor zo'n kleine oppervlakte en daar mag je gerust een tweehonderdtal niet-geaccrediteerde verslaggevers bij rekenen. Sinds het begin van de oorlog zijn er, op het moment van dit schrijven, 52 doden gevallen onder journalisten en mediapersoneel. 28 van hen waren Arabisch. Eén journalist, de Belgisch-Franse cameraman Fred Nerac, is nog steeds vermist. Naast aanslagen komen ook bedreigingen, ontvoeringen en gijzelingen regelmatig voor. Het bekendste voorbeeld is waarschijnlijk de recente ontvoering van de twee Franse journalisten. Zulke gijzelingen zijn echter niet persé gericht tegen journalisten, ook andere vreemdelingen zoals hulpverleners worden gevisieerd. Zij gelden als zogenaamde soft targets, die geacht worden ongewapend te zijn en altijd wel ergens aanwezig zijn. De rijke media bewapenen zich daarom of worden beschermd door lijfwachten. Dit brengt het risico mee dat men andere collega's in gevaar brengt, die zich deze diensten niet kunnen veroorloven. Het valt op dat de gijzelingen steeds meer een internationaal-politieke dimensie krijgen, want alsmaar vaker worden er eisen gesteld die niet rechtstreeks met het Irakconflict te

maken hebben. Veel ontvoerde journalisten zijn metertijd wel in veiligheid gebracht. De religieuze leiders van ter plekke spelen daarin een erg belangrijke rol. Als Muqtada Al Sadr het kidnappen van journalisten afkeurt geven de sji-ieten daar doorgaans gehoor aan; blijft de vraag of ook de suni moslims zich daar veel van aantrekken. Jammer genoeg is er niet één algemeen erkende islamitische leider die kan decreteren dat journalisten met rust moeten worden gelaten.

hot spots voor jour

Rood: constante dreiging
Oranje: onvoorspelbaar maar gevaarlijk
(grootte van de stippen is indicatief)

Israël.

Buitenlandse journalisten krijgen niet altijd toegang tot het land en op 12 augustus jl. werd een team van de BBC gevangen genomen door soldaten. Het zijn vooral de Palestijnse gebieden die erg gevaarlijk blijven. Journalisten passen er zelfcensuur toe uit angst voor repercussies. Reporters die aan de grens met Libanon of de West Bank en Gaza gaan werken moeten bijzonder alert blijven. Een camera kan vooral hier risicosituaties uitlokken. Kinderen bijvoorbeeld reageren zeer snel op de lens en gaan vlugger agressief gedrag vertonen door met keien te gooien, de vraag is of deze situaties al of niet bewust worden uitgelokt...

Macedonië.

Blijft een rusteloos gebied. Het geweld in de regio's in en rond Bosnië en Kosovo kan steeds opnieuw opflakkeren.

Mexico.

Een van de minst gevaarlijke landen uit deze lijst maar op 31 augustus werd een columnist doodgeslagen. Als je rond het thema drugs werkt is de kans op represailles erg groot.

Nepal.

Eveneens een explosieve regio. De maoïstische dreiging dwingt de meeste journalisten om te vertrekken en twee journalisten werden onlangs vermoord, één van hen wellicht door de veiligheidsdiensten. Het gevaar bedreigt vooral de lokale journalisten; internationale verslaggevers worden normaal gezien niet lastig gevallen.

Peru.

Verscheidene journalisten werden aangevallen tijdens een demonstratie van een radicale fractie van de arbeidspartij van de leerkrachten op 6 juli. Het is er lang rustig geweest maar de acties zijn opnieuw meer en meer op journalisten gericht.

Rusland.

In Rusland hebben vooral de eigen journalisten te lijden. Niet alleen wordt de pers er zwaar gecensureerd, journalisten lopen ook gevaar voor eigen leven. Zo werden er in juli twee journalisten gedood: Pavel Khlebnikov en Payl Peloyan. Het recente drama in Beslan bracht het strenge optreden van de regering ten opzichte van de pers nog meer aan het licht. Alles over de Tsjetsjeense problematiek wordt er aan banden gelegd. Verschillende journalisten werden gearresteerd, gevangengenomen, ontslagen of zelfs vergiftigd. Ook in de Kaukasus met landen als Georgië en Azerbeidzjan is het gevaarlijk vertoeven als reporter.

Soedan.

Dit is een actieve oorlogszone en momenteel één van de gevaarlijkste gebieden om rond te reizen. De overheid laat niemand toe en het leger houdt bij zijn tactieken geen rekening met journalisten.

Somalië.

Blijft onrustig en behoort ook bij de gevaarlijker gebieden uit de lijst.

Sierra Leone.

Blijft een onrustig gebied, gelukkig vielen er de laatste maanden geen slachtoffers te betreuren.

Sri Lanka.

De veiligheid van journalisten in deze regio verslechtert zichtbaar. Journalisten worden er onophoudelijk bedreigd, zozeer zelfs dat er nauwelijks nog te vinden zijn. Op 27 juli werd nog een journalist zwaar verwond. De regering doet niets om aan die toestand een einde te maken.

Venezuela.

Een radioreporter en columnist werd doodgeschoten voor zijn huis op 1 september; hij had kritiek geformuleerd op de voortwoekerende drugshandel. Vrouwelijke journalisten worden er erg slecht behandeld.

Journalisten, zomer 2004

Pakistan.

In het buurland van Afghanistan is de rust nog niet teruggekeerd en is het er voor journalisten nog erg gevaarlijk werken.

lijkt
(voor het gevaar)

Veel onderrapportering

In verband met de veiligheid van journalisten in risicogebieden, hebben de internationale journalistenverenigingen traditioneel af te rekenen met een ernstig tekort aan rapportering. Over de juiste situatie in Soedan, Tsjetsjenië en Indonesië bij voorbeeld is nog altijd veel te weinig gekend. Dat geldt a fortiori voor landen waar ook de eigen journalisten worden bedreigd, zoals de Filippijnen, Nepal, Bangladesh en Colombia. Bolivia bijvoorbeeld schijnt bijzonder gevaarlijk te zijn maar er is zeer weinig over gekend. De plaatselijke pers wordt dikwijls volledig gecontroleerd door de regering, zoals ook in Noord-Korea het geval is. Deze gebieden zijn al zeer riskant voor humanitaire hulpverleners, en dat maakt het nog eens zo gecompliceerd voor de pers. Steeds is daarbij de boodschap: als er geen internationale journalisten aanwezig zijn in het land, wordt ook de verspreiding van informatie belet.

SARAH DE JONG (INSI): 'VERANTWOORDELIJKHEID WERKGEVER CENTRAAL'

Rik Martens

"Met de veiligheid van journalisten op het wereldtoneel is het duidelijk steeds slechter gesteld. Journalisten worden steeds meer als pottenkijkers gezien, en zelf nemen ze ook meer risico's." Dat zegt Sarah de Jong, stafmedewerkster van INSI, het Veiligheidsinstituut dat een jaar geleden door de Internationale Federatie van Journalisten (IFJ) is opgericht.

Als adjunct-directeur van het International News Safety Institute, volgt Sarah de Jong de veiligheidsproblematiek rond verslaggevers in risicogebieden op de voet. "Als de situatie verslechtert, heeft dat natuurlijk ook te maken met de vermeerdering van het aantal journalisten op zich", weet ze. "Vergeleken met tien jaar geleden gaat het misschien wel om een vertwintigvoudiging. Dat verhoogt vanzelfsprekend de kans op incidenten. Daarnaast zijn ook de meningen over journalisten veranderd, ze worden steeds meer als pottenkijkers gezien. Intussen nemen de journalisten zelf duidelijk meer risico's bij het zoeken naar een scoop, dat merk je nog meer bij freelancers die in een ongelijke competitie zitten. Voeg daarbij dat verslaggevers vaak ook minder kennis hebben over veiligheid, overleven, oorlog en het leger, mede omdat minder en minder van hen de dienstplicht hebben ondergaan."

Sarah de Jong weet uit intussen rijke ervaring dat journalisten die naar oorlogszones trekken zich maar best niet te veel illusies maken. "In een oorlogsgebied gelden geen regels en heerst er enkel chaos. Je internationale perskaart zal je niet altijd verder helpen, wel integendeel, je identificeren kan zelfs nadelig zijn. Het kan je beschermen, maar evengoed word je bedreigd of overvallen omdat je zo duidelijk maakt dat je dure spullen bij je hebt. In de schoot van de Verenigde Naties in Genève circuleert op dit ogen-

blik een voorstel om een internationaal persbeschermingsembleem in te voeren, naar het voorbeeld van het Rode Kruis. INSI is hier geen voorstander van omdat dit de journalisten tot een makkelijk doelwit kan maken. Het voordeel van het voorstel is wel dat er een debat is geopend."

Gelukkig werken de nieuwsmedia intussen wel met veiligheidscodes, die bij voorbeeld inhouden dat een journalist altijd vrijwillig een opdracht moet aanvaarden. En als de journalist weer uit het gebied weg wil, moet de werkgever daar ook zo snel mogelijk voor instaan. "Alle grote media hebben die codes intussen aangenomen", zegt de Jong.

INSI

Welke rol ziet de Nederlandse weggelegd voor INSI, het Veiligheidsinstituut dat mede door de Internationale Federatie van Journalisten (IFJ) is opgericht? "We werken alleszins heel praktijk-geïntendeerd", zegt ze. "Onze enige doelstelling is de veiligheid van journalisten waarborgen, daarom verspreiden we via onze site info en tips die gemakkelijk kunnen geraadpleegd worden. We proberen ook in gesprek te treden met instanties als het Pentagon of het Israëliëse leger voor heel praktische zaken. Het gaat dan om *rules of engagement*, regels die de militairen verondersteld worden aan te houden in een actieve oorlogssituatie. We voeren dus geen politieke gesprekken, maar proberen eerder een vertrouwen op te bouwen tussen het leger en de journalistieke gemeenschap met het oog op praktische oplossingen."

Het is de bedoeling dat INSI voor maart 2005 in acht landen veiligheidstrainingen gaat organiseren, aangepast aan de noden van het land. Sarah de Jong: "Zo'n initiatieven bestaan ook voor overheidsfunctionarissen en hulpverleners, maar wij streven naar een journalistenspecifieke training, gericht op een bepaald gebied. In het eerste deel van de training krijg je uitleg over alles wat lijfelijk gevaarlijk is, zoals oorlog, demonstraties en gijzelingen. Daarnaast geven we lessen in gespecialiseerde hulp: wat doe je bij

voorbeeld als je collega op een mijn trapt of neergeschoten wordt? De training duurt twee à drie dagen en is erg intensief. Tot nu toe is er één geweest in Bagdad en die kon rekenen op positieve reacties."

de Jong beklemtoont nog een keer dat het eigenlijk de verantwoordelijkheid van de werkgever is om de veiligheid van zijn werknemers te garanderen. "Wat daarbij dikwijls vergeten wordt is de emotionele impact van oorlogssituaties op journalisten. Er is te weinig opvang na de feiten en niet zelden lijden journalisten aan een posttraumatische stressstoornis. Daarom sturen we richtlijnen naar de newsrooms over hoe ze hun eigen journalisten moeten opvangen. Alleen krijgen we daar zo zelden een antwoord op."

ZWIJGEN NA 37 JAAR PRATEN

Mark Vlaeminck

Voor breedsprakerige politici en andere hoge heren en dames die zichzelf graag aan het woord horen, breken leuke tijden aan. Jan Van Rompaey verdwijnt van het tv-scherm.

Op 25 september wordt beroepsjournalist Jan Van Rompaey 64 jaar. Dat betekent dat hij bij de VRT zijn laatste werkjaar aanvangt. Tot aan zijn 65ste verjaardag, als hij op 30 september 2005 de deur bij de openbare omroep definitief achter zich dicht laat vallen, zal hij zich nog bezighouden met de productie van Ombudsjan, maar de presentatie ervan overlaten aan jonger talent. De fakkel doorgeven, heet dat in olympische termen.

Zevenendertig jaar heeft Van Rompaey er nu opzitten bij dezelfde werkgever. In een tijd waarin zelfs pensioengerechtigde hoofdredacteuren er geen graten in vinden om naar de concurrentie over te stappen, is dat een merkwaardige blijk van trouw.

Van Rompaey: "Natuurlijk heb ik ooit aanbiedingen gekregen van de commerciële zender. Er zijn ook gesprekken geweest met VTM. Voor het geld moest ik trouwens zeker niet op de Reyerslaan blijven, VTM bood me een veelvoud van wat ik op de VRT verdien. Maar is geld alles in het leven? Er is ook nog zoets als arbeidsvreugde en intellectuele vrijheid. De vrijheid om mijn programma's te maken zoals ik dat wil – ik ben altijd mijn eigen producer geweest – is mij uiteindelijk meer waard dan een groter cijfer op mijn bankrekening. Niet dat alles bij de VRT koek en ei is. Louter materieel gezien zijn voor infotainmentprogramma's zoals wij die maakten de gouden tijden hier voorbij. Het is elke dag knokken om een beroep te kunnen doen op de technische infrastructuur. Het journaal heeft immers altijd voorrang als het gaat om het reserveren van een cameraploeg of een straalverbinding."

Dat Jan Van Rompaey na 37 jaar een van de bekendste tv-gezichten van Vlaanderen is, heeft hij eigenlijk te danken aan de radio.

Van Rompaey: "Als pas afgestudeerde handelsingenieur kreeg ik begin jaren zestig de kans om mee te werken aan het satirische radioprogramma 'Toast' van Jan Geysen. Andere medewerkers waren een Mick Clinckspoor, een Peter Schrooten, een Frans Verleyen ook. Toen we 's zomers uitzonden van aan zee, werd ik opgemerkt door televisiemaker Jan Vanderstraeten. Van losse medewerker bij de radio kon ik vast aan de slag bij de televisie voor het populaire Echo." Het werd het begin van een lange reeks succesprogramma's zoals Terloops en Argus. Van Rompaey werd het gezicht van de talkshows op de openbare omroep.

"Zelf spreek ik liever van praatprogramma's dan van talkshows. In tegenstelling tot de harde feiten die in het journaal aan bod kwamen, deden wij aan infotainment. Maar dat neemt niet weg dat ook in onze programma's serieuze onderwerpen werden behandeld. We trokken naar Beiroet en we boorden sociale thema's aan. Maar als ze nu in de archieven duiken om nog eens een fragment te tonen van wat ik vroeger deed, dan kiezen ze doorgaans voor grappige beelden."

(Foto VRT)

'VTM bood me een veelvoud van wat ik bij de VRT verdien. Maar is geld alles in het leven?'

Hoewel Jan Van Rompaey als geen ander een lange staat van dienst heeft in de sector van de populaire tv-journalistiek en al heel lang erkend is als beroepsjournalist (zijn erkenningsnummer is N00702), kon hij zich binnenshuis geen journalist noemen. "Daarvoor moest je bij de BRT eerst een intern examen afleggen en ik heb altijd geweigerd aan die proeven deel te nemen. De classificatie 'cultureel medewerker' kon wel, de titel van journalist was gereserveerd voor wie in dat examen slaagde."

Maar ook zonder examen of zonder titel groeide Jan Van Rompaey uit tot een begrip in de Vlaamse journalistiek. Een vlotte interviewer die weet hoe hij zijn gesprekspartner moet aanpakken en die zelf de weg blijft bepalen waarlangs het spel van vraag en antwoord zich zal voortbewegen.

Van Rompaey: "Ik weet het, ik heb de reputatie de geïnterviewde niet te laten uitspreken en hem te onderbreken voor zijn zin af is. Maar soms heb ik daar zo mijn redenen voor. Om te beginnen moet alles vlug gaan, steeds rapper, ook al omdat programma's almaar korter worden. Bij een live-uitzending krijg ik dan in mijn oortje de dwingende boodschap 'Jan, afronden!'. Dan rond ik af. Of voor mijn camera staat de een of andere hoge gast die denkt dat hij de kans van zijn leven heeft om eens oeverloos uit te weiden en dan nog liefst naast de kwestie te antwoorden. In zo'n geval grijp ik in. Is dat dan niet de taak van de journalist?"

Greet De Keyser en Miel Dekeyser

Amerikanen. Wat denken ze, wat willen ze, wat kunnen ze?
the house of books

Men wordt tegenwoordig met boeken over Amerika rond de oren geslagen. Ook dit is er één dat zich bijna uitsluitend richt op de gevolgen van Nine-Eleven en de Irakoorlog die daarop volgde. De schrijvers kozen wel een boeiend uitgangspunt, te weten enkele interviews met belangrijke Amerikanen. William Bergman bij voorbeeld, een luitenant-kolonel-op-rust van het Amerikaanse leger. En verder de bekende, onlangs overleden journalist Walter Cronkite. Ook Europese Amerika-kenners ontbreken niet. Dat biedt een interessant geheel van visies op de huidige Amerikaanse politiek. Minpuntje is wel dat de lezer iets teveel aan het handje gehouden wordt wat de kritiek betreft. Bij elke geïnterviewde wordt netjes bijgeschreven wat men wel kan geloven en wat best niet. De schrijfstijl van beide auteurs is echter zeer vlot, waardoor het boek leest als een trein. (MS)

Marcel Grauls

Het paard van Ferrari en andere auto-biografieën
Van Halewyck

Heeft u zich ooit afgevraagd wie de mensen achter de bekende automerken zijn? Of misschien wil u uw vrienden eens verbazen met interessante weetjes over de ontstaans-geschiedenis van zo'n populair vehikel? Dan is dit boek voor u. Op bondige wijze overloopt journalist Marcel Grauls alle automerken waarvan de naam ontleend is aan hun bezieler. Dat levert 18 uitgebreide levensbeschrijvingen van autoconstructeurs en de wapenfeiten van hun wagens op, en daarnaast nog 26 kortere biografietjes. Alles samen geeft dit werk niet alleen een beeld van de eerste decennia van de auto, maar ook een algemenere kijk op de sociaal-economische context van hun geschiedenis. Erg uitvoerig en diepgaand zijn de biografieën niet, maar wellicht is dat ook niet de bedoeling geweest. (MS)

Chris Weymeis

De Westhoek. Poperinge, Vleteren, Heuvelland
Davidsfonds/Leuven

Voor wie de Westhoek eens wat beter wil leren kennen, is dit uiteraard een interessante gids. Historicus en journalist Chris Weymeis laat ons kennismaken met enkele dorpjes ginderachter. Op summere wijze geeft hij telkens een overzicht van hun geschiedenis en beschrijft hij enkele plaatsen of gebouwen, zoals een kerk, een abdij of één van de vele militaire begraafplaatsen die zo eigen zijn aan de streek. De informatie is aan de beknopte kant, maar enkele sfeervolle foto's staan er wel in. Op één wandelingetje na, staan er overigens geen plannetjes in het boek en ook voor andere praktische gegevens blijft de lezer enigszins op zijn honger. (MS)

Denise Van den Broeck

Medische blunders. Als je dokter een fout maakt
Van Halewyck

Volgens een schatting zouden er in dit land jaarlijks 60.000 mensen het slachtoffer zijn van medische blunders, waaronder zo'n 2.000 dodelijke. Dat is meer dan het aantal verkeersdoden, en toch kunnen de nabestaanden van die laatsten doorgaans op een goede opvang rekenen, terwijl de slachtoffers van medische blunders meestal in de kou blijven staan. Hoog tijd dus, besloot journaliste Denise Van den Broeck, om de problematiek onder de aandacht van een ruimer publiek te brengen. Elk hoofdstuk van haar boek behandelt eerst een concrete casus en bevat vervolgens een verklarend gedeelte over de verschillende aspecten van de medische rechtspraak. Het werk staat bijgevolg bol van nuttige informatie en vooral mensen die zelf het slachtoffer werden van een medische fout zullen er dan ook veel aan hebben. (MS)

Prinses Claire was niet de enige die op 21 juli, tijdens het défilé naar aanleiding van België's mooiste dag, vestimentair in het oog sprong! Ook een VRT-cameraploeg gooide hooggeplaatste ogen, zij het minder door wat beide heren aan hadden dan door wat met name de cameraman ontbeerde: een beetje decente lange broek. De Vereniging van Beeldjournalisten (VVBJ/BFFP) schreef een briefje naar VRT-hoofdredacteur Leo Hellemans met de vraag om zijn troepen aan te zetten tot iets meer textieldiscipline bij volgende koninklijke evenementen. « Dergelijk optreden in short toont maar weinig respect voor het Hof », aldus VVBJ-voorzitter Peter Maenhoudt. Blijft de vraag of ook dat hemd in het vervolg niet in de broek moet in plaats van vlag-en-wimpelgewijs eruit. Maar is Nationale Feestdag dan ook niet een beetje vlaggetjesdag? (Foto Syndic BFFP)

Advies van de Raad voor de Journalistiek over de vraag van de heer Marcel Heymans, directeur van Ifpi Belgium met betrekking tot berichtgeving in Het Belang van Limburg en Deng

Met een brief van 29 oktober 2003 vraagt de heer Marcel Heymans, directeur van de VZW Ifpi Belgium, aan de Raad voor de Journalistiek om een uitspraak te doen naar aanleiding van een artikel in Het Belang van Limburg en een artikel in Deng. De ombudsman van de Raad voor de Journalistiek heeft daarop contact opgenomen met de twee hoofdredacties. De hoofdredacteur van Het Belang van Limburg heeft zijn standpunt schriftelijk verwoord in een brief van 25 november 2003, de hoofdredacteur van Deng in een brief van 2 januari 2004. De heer Heymans heeft hierop gereageerd met een brief van 16 maart 2004, waarop de hoofdredactie van Het Belang van Limburg gerepliceerd heeft met een brief van 29 maart 2003. De partijen hebben ook stukken bezorgd aan de Raad voor de Journalistiek.

De zaak is op 16 juni 2004 behandeld tijdens een hoorzitting van een rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek. Op die bijeenkomst verscheen de heer Heymans in persoon, samen met de heer Olivier Maeterlinck, bedrijfsjurist van Ifpi Belgium. Namens Het Belang van Limburg verscheen advocaat Dirk Van Empten. De hoofdredacteur van Deng had laten weten niet aanwezig te zullen zijn op de hoorzitting.

De rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft een voorstel van advies opgesteld, dat door de Raad voor de Journalistiek is besproken en goedgekeurd op 9 september 2004.

DE FEITEN

Op 22 september 2003 verschijnt in Het Belang van Limburg een artikel onder de titel 'Muziek voor een prikje'. In het artikel wordt ingegaan op het bestaan van websites die muziek ter beschikking stellen, die door de liefhebber kan worden gedownload. In het artikel wordt ook het internetadres vermeld van de betrokken websites.

In het septembernummer van Deng verschijnt een korte bespreking van de soundtrack van de film Kill Bill, met de volledige lijst van de nummers en de vermelding dat ze kunnen worden gekopieerd.

STANDPUNT VAN PARTIJEN

Namens Ifpi – dat de belangen van de muziekindustrie verdedigt – betoogt de heer Heymans dat in de berichtgeving internetadressen vermeld worden die verwijzen naar illegale activiteiten. Heymans betwist niet dat de media het recht hebben om te berichten over het fenomeen, maar wel dat daarbij verwezen wordt naar het adres van websites die opereren in de illegaliteit. Hij voert aan dat het adres van websites waarop kinderpornografie te vinden is ook niet wordt bekendgemaakt in de media.

Naar aanleiding van de twee artikelen stelt hij aan de Raad voor de Journalistiek de vraag of het internetadres van een betrokken website in alle gevallen kan vermeld worden.

Het Belang van Limburg en Deng betogen dat zij berichten over een maatschappelijk fenomeen, maar dat zij er daarom nog geen promotie voor voeren. Er is voor hen geen enkel juridisch noch beroepsethisch bezwaar om het adres van de websites te vermelden.

ADVIES

Het komt de Raad voor de Journalistiek niet toe om zich uit te spreken over het al dan niet legale karakter van de websites waar muziek kan worden gekopieerd.

De persvrijheid is een essentieel beginsel in een democratische samenleving. Berichten over maatschappelijke fenomenen betekent nog niet dat daarvoor ook promotie wordt gemaakt.

Vanuit beroepsethisch standpunt zijn beperkingen van de persvrijheid enkel te verantwoorden wanneer fundamentele waarden zoals het respect voor de rechten van de mens in het gedrang komen.

Bij het citeren van websites waar muziek kan worden gedownload komen deze fundamentele waarden niet in het gedrang. Dit maakt het verschil uit met bijvoorbeeld websites waar kinderporno kan worden gekopieerd.

Brussel, 9 september 2004

Manu Ruys: 'De schrijvende pers wordt steeds me

Manu Ruys was van 1975 tot aan zijn pensionering in 1989 de hoofdredacteur van 'De meeste journalisten zijn fatsoenlijke lieden, zoals er ook heel wat fatsoenlijke

"Sinds ik met mijn vrouw in Zeebrugge woon, is het liefste wat ik doe: 's avonds, als de toeristen weg zijn, naast de zee naar Blankenberge stappen en dan terugkeren. In dat uurtje ben ik alleen met mijn gedachten, wat ik altijd een prettige ervaring heb gevonden, zeker voor een journalist. Een journalist is een participierend waarnemer, maar moet tegelijk afstand kunnen houden. Nu ja, ik heb natuurlijk betrekkelijk verouderde opvattingen over de journalistiek."

"Vroeger was er de strikte scheiding tussen informatie, duiding en het redactionele commentaar. Nu loopt dat allemaal veel meer door elkaar.

In 1949 ben ik begonnen als parlementair verslaggever voor De Standaard. Ik maakte de koningskwesie mee, de schoolstrijd, de staking met Renard tegen vader Eyskens, de verschillende fases van de staats hervorming... Als wij berichtten over de woelige Kamerdebatten, gaven we aan de keizer wat aan de keizer toekwam. De communisten hadden briljante redenaars in hun rangen. Wel, de samenvatting van hun interpellaties kwam objectief in de krant. Terwijl ik nu zie dat men bepaalde partijen – om het Vlaams Blok niet te noemen – probeert dood te zwijgen. Daar heb ik mijn bedenkingen bij."

"Tweede punt: de duiding. Daarvoor heb je voldoende historische achtergrond nodig. Maar kennen de afgestudeerden van onze universiteiten nog wel de geschiedenis? Onlangs was hier een student op bezoek. Het gesprek kwam op Alexander de Grote. Bleek dat hij niet wist of die enkele eeuwen vóór of na Christus had geleefd. Dat is maar één voorbeeld van het gebrek aan geschiedkundige feitenkennis. En het kleurt helaas af op een journalistieke generatie."

"En ten derde: het fameuze redactionele standpunt. Vroeger werd dat ingenomen in volstrekte onafhankelijkheid. Als hoofdredacteur van De Standaard heb ik twee bazen gehad. Albert De Smaele hield zich angstvallig verwijderd van de redactie. Het zou nooit in hem opgekomen zijn om te suggereren wat er uit mijn pen moest vloeien, dat was gewoon taboe voor hem. Na het faillissement in 1976 nam André Leysen het roer over. 'Jij blijft hoofdredacteur?' vroeg hij me. Ik antwoordde: 'Op één voorwaarde: jij bemoeit je niet met mijn redactie.' Toen heeft Leysen een gentlemen's agreement ondertekend en ik heb nooit last van hem gehad. Vandaag is die onafhankelijkheid op alle redacties sterk verminderd. De reden? Het geld is steeds belangrijker geworden.

De krant is geen meneer meer, maar een product. De aandeelhouders hebben in de eerste plaats belangstelling voor de winst. Natuurlijk moet een redactie rekening houden met de investeringen en hoort ze op een economisch verantwoorde manier bezig te zijn. Maar dat geeft de aandeelhouders nog geen vrijgeleide om te beslissen over de inhoud van de krant."

"Wat mij voor de toekomst het meest zorgen baart, is het kleiner worden van de rol van de schrijvende pers in de informatieverstrekking. Eerst was er de radio die een stuk afknabbelde van de kranten. Ik herinner me het moment dat de radio zich niet meer ging beperken tot het brengen van feiten, maar ook reportages begon uit te zenden. Louis De Lentdecker bij De Standaard riep boos uit: 'Ze doen mij concurrentie aan. Reportage, dat is mijn sector!' Later volgde de televisie. En hoe machtig dat medium is, hebben we gezien bij de jongste verkiezingen. Hallucinant. Meer en meer zie ik de schrijvende pers het slaafje worden van de tv-journalistiek. Vandaag zijn de hoofdredacteurs van de kranten niet meer de toonaangevende figuren, wel de Siegfried Brackes."

"Ik weet niet hoe het er op de redacties momenteel bij aanwervingen toe gaat. Wij keken vroeger naar deskundigheid. Op een dag bood Fientje Moerman zich bij ons aan. We zagen onmiddellijk dat ze verstandig was, ze had een goeie pen, en ze was zo loyaal om te zeggen: 'Ik ben vrijzinnig, hoor.' Dat stond haar aanwerving niet in de weg. 'Zolang het niet doorschemert in je journalistieke werk, is er geen probleem', zeiden we. Het gros van De Standaard-redactie was trouwens vrijzinnig. Dat vooraan op de krant AVV-VVK te lezen stond, betekende nog niet dat het bij ons vol rooms-katholieke kerkgangers zat. Journalisten denken links-liberaal. Bepaalde redacteurs van De Morgen zijn recent probleemloos kunnen overstappen naar De Standaard. Sociologisch is er tussen die twee kranten dus nog nauwelijks verschil."

"Politici proberen je als journalist te manipuleren. Ik zat pas op de persbanken, toen een CVP-Kamerlid uit Vlaams Brabant naar me toe kwam: 'Jij gaat schone artikelen over mij schrijven, hé? En daarom zal ik je eens een goeie diner betalen.' Ik wist niet wat ik hoorde. En u mag het gerust weten: 't is misschien een van mijn grootste deontologische fouten geweest, maar ik heb die man praktisch nooit vermeld in mijn verslagen. Gewoon uit afkeer voor zijn houding."

"De Nederlander Derk Jan Eppink, ex-journalist en tegenwoordig politiek medewerker van Frits Bolkestein, schrijft in een van zijn boeken: 'Politiek is in België niet denkbaar zonder maaltijd. Het culinaire maakt de geest soepel en de politiek wendbaar.' Die opmerking slaat in de eerste plaats op Eppink zelf, vrees ik: sinds hij in Brussel aan de slag is, is hij steeds maar in kilo's toegenomen. Je ziet die man belangrijker worden.

Wij hadden vroeger ook wel eens een diner met een politicus, maar zo kwam je nog iets te weten. Toen André Cools vice-premier was, had hij de gewoonte – om de twee, drie weken – na de kabinetsraad enkele journalisten aan tafel uit te nodigen. Ik bevond me dan in dat gezelschap als enige Vlaming. Maar het belette me niet vrijuit mijn mening te

...er het slaafje van de TV-journalistiek'

Manu Adriaens

in De Standaard. Dit jaar werd hij tachtig. Nog altijd helder van geest en kloek van stem. politici zijn." Op audiëntie in Zeebrugge.

zeggen. Dat het soms botste, hoorde erbij. Vandaag heb ik de indruk dat men veel meer kameraadjes onder elkaar is: la journaille et la politique, ça se mêle. Een ongezone situatie."

"De welsprekendheid is uit het parlement verdwenen. Dat is symptomatisch voor de decadentie en futloosheid die er heersen. Men respecteert het parlement niet meer, men lacht zelfs met politici. Het is ondenkbaar dat de grote staatslieden van vroeger nummertjes zouden hebben opgevoerd op de televisie. Vandaag hollen bijna alle politici mee in dat pathologische theater. Yves Leterme zegt, geheel terecht: 'Ik ga daar niet aan meedoen.' We zullen zien of hij dat kan volhouden.

Hoe wil je dat de mensen nog respect hebben voor het parlement, als het dát maar is? Het gevaar is niet denkbeeldig dat ook de journalisten meegesleurd worden in dat misprijzen. Men lacht nu al met de politici, straks misschien met de journalisten. Dáárom is het nodig dat ze afstand houden. Ik ben er nog altijd trots op dat alle partijen kwaad waren op mij. Voor de CVP was ik te veel Volksunie, voor de Volksunie was ik te Belgisch, voor de liberalen te links en voor de socialisten te liberaal. Dat vond ik goed, het betekende dat ik niet vatbaar was voor manipulatie."

"Ik respecteer Peter Vandermeersch, de huidige hoofdredacteur van De Standaard. Hij is een verstandige jongen, die de krant naar zijn smaak heeft veranderd. Maar zijn slogan 'Meer België en minder Vlaanderen' kan ik niet toejuichen. We hebben niet méér België nodig, niet méér koningshuis, niet méér Union Minière... Wat er moet komen, is meer serieus Vlaanderen. Wie zich van de slogan 'Meer België en minder Vlaanderen' bedient, wordt vroeg of laat baron."

"Van veel tv-programma's waarbij ik zappend even terecht kom, denk ik: moet dit echt? Is het dát wat de Vlaamse kijker verwacht? Neem die Sergio. Dat is geen Louis De Lentdecker, hé. Sergio is een clown, die technisch goed is, maar hij ontroert niet. Dat is het grote verschil met de sentimentele LDL. Die ontroerde wél, zowel in zijn assisenverslagen voor de krant als wanneer hij op tv verscheen. Zelf zei ik meestal nee tegen tv-uitnodigingen. Bewust. Je hebt van die journalisten die denken dat ze kingmakers zijn. Dat zij de regeringen maken. Quod non. De regering wordt elders gemaakt dan voor de camera's van de televisie."

"Een eerste minister, ik ga zijn naam niet noemen, zei me: 'Jij blijft toch niet in de journalistiek? Ik benoem je tot ambassadeur.' Ik heb het vriendelijk afgewezen, iets wat hij niet kon begrijpen. Maar wat is er mooier dan de journalistiek? Je zit op de eretribune van het leven. En als ik van op mijn eretribune die bende CVP'ers in de Kamer bezig zag, dacht ik: jongens, ik zou voor geen geld met jullie willen ruilen.

Op een keer was de echtgenote van Mark Eyskens not amused over iets wat ik geschreven had. 'Maar ach, meneer Ruys, wat u schrijft, is de volgende dag alweer vergeten.' Ik heb haar geantwoord: 'Ja, maar elke dag ben ik er opnieuw.' En toen zweeg ze wijselijk."

'Wat is er mooier dan journalistiek? Je zit op de eretribune van het leven.' (Foto Maïtrise)

Met de Roze Genietersbon

Een column van Mark Vlaeminck

De Roze Genietersbon, geef toe, dan denkt u toch ook onmiddellijk aan een document dat u recht geeft op een of ander homoseksueel, lesbisch of tenminste biseksueel genot? Zo'n bon die gratis wordt uitgedeeld door pikante, sexy jonge mannen en dito vrouwen tijdens de jaarlijkse gay pride die ieder jaar met veel discogedreun door de straten van Brussel trekt. De Roze Genietersbon van Roze Zaterdag.

Maar neen. De Roze Genietersbon blijkt gewoon een goedkoop middel om tegen een prikje kennis te maken met een specifiek facet van de Vlaamse journalistiek.

Dat zit zo. Voor zijn klanten publiceert warenhuisketen Delhaize zes keer per jaar een Genietersgids. Dat is een commerciële folder met een overzicht van reducties die de klanten bij aankoop van bepaalde producten of bij deelname aan sommige evenementen kunnen krijgen. De korting schommelt tussen 10 en 50 procent en elke reductie wordt gecatalogeerd onder een welbepaalde kleur. Zo is alles in de rubriek "30 procent korting" ondergebracht onder de noemer Roze Genietersbon.

En wat vind ik in die rubriek, tussen de zesentwintigste editie van Jazz Hoeilaart en drie herfstavonden klassieke muziek in het Concertgebouw in Brugge? Ik vind hier zowaar het aanbod om in een periode van zes weken zesentertig keer een krant in mijn brievenbus te krijgen, niet voor 39 maar voor 24,95 euro. Geen korting van dertig procent zoals mijn Roze Genietersbon suggereert, maar nog meer: een reductie van zesentertig procent. Astublieft.

Ik heb voor de duidelijkheid niets tegen kortingen. Ik stel alleen vast dat kranten en andere vormen van geschreven pers steeds meer truken van de voor moeten aanwenden om hun nieuws aan de man te brengen. En dat geeft me de onbehaaglijke indruk dat kranten en tijdschriften slechts producten zijn van hetzelfde niveau als

(Foto: Maitrise)

de andere spulletjes die ik achteloos opstapel in de caddy van mijn supermarkt. Tussen de busset prei, de fles melk en de flacon wc-eend, ook nog eens een kwaliteitskrant.

Natuurlijk zijn kranten en magazines economische producten die onderworpen zijn aan de wetten van de vrije markt. Natuurlijk moeten uitgeverij een commercieel beleid uitstippelen opdat de waar die zij aan de man willen brengen ook nog kopers zou vinden. Hoe meer kopers hoe liever.

Maar ik sta een beetje huiverig tegenover de eenzijdige manier waarop dat steeds vaker gebeurt. Niet alleen in de pers maar ook in andere sectoren trachten mij te lokken met attracties of voordelen die niets te maken hebben met de essentie van het product waar het eigenlijk om gaat.

Ik hoef geen fles goedkope landwijn of een witte

sponshandoek als ik in oktober minstens honderd euro op mijn spaarrekening parkeer. Van mijn bank wil ik een eerlijke intrest, een vlotte dienstverlening en eerlijk advies. Voor wijn ga ik wel naar de slijter en ook aan sponshandoeken heb ik op dit moment geen gebrek. Net zo min verwacht ik dat de krantenboer mij 's zomers aan zee een gratis blikje pils overhandigt bij mijn ochtendkrant. Zo'n gratis pintje is natuurlijk altijd mooi meegenomen, maar het vertelt me helemaal niets over de inhoud of de kwaliteit van wat ik zocht.

Een biertje bij een krant of een condoom bij een weekblad: het is ook allemaal zo'n eenrichtingsverkeer. Het omgekeerde heb ik nog nooit gezien. Wanneer krijg ik eens een maand een dagblad cadeau als ik mijn volgende bak bier koop? "Eis je krant bij je krat!". De reclameslogan is zo gevonden.

Of mijn favoriete weekblad bij een pakje condooms. "Niet alleen het nieuws blazen wij op!". Al dan niet met Roze Genietersbon.

Onder embargo

Opgelet, overstekend wild! **Annemie Nijs**, het gezicht van Villa Politica op VRT-tv, is woordvoerster geworden van minister Fientje Moerman (VLD), vice-minister-president en bevoegd voor (onder meer) Economie in de Vlaamse regering.

Nijs wordt bij Villa Politica vervangen door **Kathleen Cools**, die sinds 1996 bij de VRT-radionieuwsdienst werkt. Cools begon vijftien jaar geleden bij Studio Brussel.

Nog meer 'braindrain' van de journalistiek naar de VLD: **Kristl Strubbe**, van het VTM-nieuws, is per 1 december woordvoerster van VLD-voorzitter-ad-interim Bart Somers. Strubbe en Somers kennen elkaar van in Mechelen, waar Somers zoals geweten burgemeester is.

Kristl Strubbe kwam eind augustus ook in het nieuws met haar echtscheiding van Hans Otten, die presenteert op VT4. Strubbe meldde de scheiding persoonlijk aan **Belga**, en vroeg meteen dat er "geen verdere vragen gesteld zouden worden over ons privé-leven in de moeilijke periode waar wij en onze kinderen door moeten".

Ons was het zelfs ontgaan dat Strubbe en Otten gehuwd waren, maar we moeten dan ook eens wat meer **boekskes** lezen natuurlijk.

Terug naar de VLD, die de journalisten die ze eerder al in huis haalde goed blijkt te soigneren. Zo gaat **Dirk Achten**, tot begin 2002 nog hoofdredacteur van De Standaard, na een paar jaar politiek directeur van de VLD te zijn geweest aan de slag als kabinetschef van de nieuwe minister van Buitenlandse Zaken, Karel De Gucht.

De Gucht en Achten werkten de jongste jaren al intensief samen op het VLD-hoofdkwartier in de Melsenstraat. Het is overigens de eerste keer dat de post van kabinetschef op Buitenlandse Zaken naar een **niet-diplomaat** gaat.

Maar ook de sp.a haalt journalistieke ervaring binnen, in de persoon van **Johan Persyn**. Hij wordt woordvoerder van de sp.a-fractie in het Vlaamse Parlement. Persyn (48) werkte 23 jaar lang in de nieuwssector, bij achtereenvolgens VRT, regiozender WTV, en 4FM.

Tot slot wapent ook de CD&V zich tegen de voortschrijdende mediatisering van politiek en maatschappij. Vlaams minister-president Yves Leterme doet hiervoor een beroep op **Mark Van de Voorde** (57), die de voorbije 17 jaar hoofdredacteur van Kerk en Leven (zeg maar het parochieblad) is geweest.

Van de Voorde wordt weliswaar geen woordvoerder, hij zal Leterme wel "raadgeven met betrekking tot communicatie en maatschappelijke tendensen".

Er is voor journalisten die eens iets anders willen ook leven buiten de politiek. **Luk Van Eynen**, ex-redacteur van De Standaard en sinds 2003 eindredacteur van De Juristenkrant, wordt woordvoerder van de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen (CBFA). Voor hij in 1995 bij De Standaard begon werkte Van Eynen al voor Bacob Bank (tegenwoordig Dexia).

Sommige journalisten die eens iets anders willen, zoeken het wel heel ver. **Lode Roels**, van VRT-radio/Voor de Dag, maakt, zoetgevooidse stemgeluid inbegrepen, een wereldreis die van 8 september jl. tot 7 september 2005 zal duren.

En dan zijn er ook nog journalisten voor wie er nergens nog leven is, wegens gestorven. Dat lot overviel eind juli **Frank De Moor**, gerechtsverslaggever en onderzoeksjournalist bij Knack. De Moor werd 55 en overleed aan kanker.

De Moor zal vooral blijven door zijn **diepgravend speurwerk** rond oud-premier Paul Vanden Boeynants (PSC), rond ex-

Defensie-minister Freddy Vreven (PVV) en rond gesjoemel met natuurgebieden door Knokse immobiliënbazen.

Als geen ander stond hij op zijn **onafhankelijkheid**, en om die reden weigerde hij zich zelfs een nationale journalistenkaart aan te schaffen. Tot hij zowat een jaar geleden te kennen gaf, na veel wikken en wegen, toch een erkenning als beroepsjournalist en lidmaatschap van de VVJ/AVBB te willen aanvragen.

Het is er niet van gekomen, en nu is het te laat, Frank. Maar we komen elkaar ongetwijfeld nog wel tegen.

Roland Lommé heeft van VTM 1 miljoen euro tegoed. Lommé werkte tot begin 1999 als aankoper van films en tv-series voor VTM, maar de samenwerking liep spaak.

De hoge schadevergoeding die het hof van beroep toekende, heeft onder meer te maken met een nogal fnuikend **concurrentiebeding**, waarbij VTM Lommé verbood om gedurende 3 jaar na afloop van het contract voor een andere Nederlandstalige zender te werken.

Luk Allo heeft intussen een exclusiviteitscontract gesloten met productiehuis Havana, dat eigendom is van Concentra. Havana ontwikkelde tot dusver specifieke formats voor de regionale tv-stations, maar wil nu ook programma's maken voor de nationale tv-zenders.

En **Evi Hanssen**, die in de zomer enige bekendheid verwierf als presentatrice op Sporza, heeft, putjes in de wangen inbegrepen, een exclusiviteitscontract getekend met het productiehuis Eyeworks van Jan Huysse. Dat betekent dat Hanssen alvast tot 2007 uitsluitend op VTM te zien zal zijn.

Louis Van Dievel, ex-VRT en voor de zomer niet in de beste verstandhouding vertrokken op de nieuwsdienst van VTM, heeft dan weer een onderkomen gevonden bij productiehuis Telesaurus.

Hoe zou het met **Jan Vandenwyngaerden** zijn, tot begin 2003 de grote baas van Medias (Humo, Flair, Story, Libelle)? Hij blijkt na anderhalf jaar ook weer weg te zijn bij Promedia, de telefoongidsuitgever. "Een verschil in visie", is de uitleg van moederbedrijf VNU in De Tijd.

De Finse groep **Sanoma**, die Medias zoals bekend heeft overgenomen, heeft nu overigens ook schoolboekuitgever Van In ingepalmd.

"Humo presenteert: aardrijkskunde" en "Taallessen met Flair" – de commerciële mogelijkheden liggen voor het grijpen.

Ook **P-magazine** gaat de pedagogische toer op. Om de dalende verkoop te keren wil het blad zijn mannelijke lezers niet langer alleen ontspannen maar ze ook "wat meer bijleren". Dat gaat onder meer ten koste van het interview met de wekelijkse 'babe'.

De Vrije Pers, uitgever van P-magazine, gooit intussen nog een nieuw blad op de markt: **Idool Magazine**. Vanaf 22 september, en 14 weken lang, geeft dat blad een kijk achter de schermen van het gelijknamige programma op VTM. De Vrije Pers gaf eerder het wekelijkse Big Brother Magazine uit, ook al in het spoor van een VTM-hit.

De Streekkrant viert deze maand zijn vijftigste verjaardag. Het gratis huis-aan-huisblad is met zijn 48 regionale edities en zijn dik 3,5 miljoen lezers een van de parapedaardjes van Roularta.

Maar op zijn lauweren rusten is er voor Roularta-baas Rik De Nolf nog niet bij. Het weekblad **De Krant van West-Vlaanderen**, verkochte oplage 115.000, verschijnt voortaan op tabloidformaat. De stadskranten van Roularta blijven evenwel in broadsheet gemaakt.

